بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده ، و الصلاه والسلام على من لا نبي بعده .و بعد :

هەموو پەرستنێکی موسڵمان کاتێکی دیاری کراوی هەیە ، ساڵی جارێك یان چەن جارێك ئەنجامی ئەدات ، یان ئەتوانێ دوای بخات یان هەندێکی پێش بخات یان بەهۆی عوزرێکی شەرعی دەست لە ئەنجامدانی هەڵبگرێ ، جگە لە نوێژ کردن کە تاکە پەرستنێکە نە ئەتوانی لە کاتی دیاری کراوی دوای بخەی وە نە ئەتوانی پێش کاتی هاتنی ئەنجامی بدەی وە ناشتوانی بەبێ هیچ هۆیەك دەست لە ئەنجامدانی هەڵبگری ، وە هیچ پاساوێك نیە بۆ نەکردنی یان وازهێنان لە ئەنجامدانی . هەموو پایەکانی ئیسلام تەنها نوێژکردن لەهەمویان جیاوازترە نوێژ تاکە پەرستنێکە ڕۆژانە چەند جارێك دوبارە ئەبێتەوە . تەنانەت هەموو کردەوەکان لە کاتی نەبوونی تواناى جەستەیی و ئابووری و ئاسایش ، بە شێوەیەك لە شێوەکان لەسەر خاوەنەکەی ئەکەوێت ، جگە لە نوێژ کە هیچ پەرستنێکی تر جێگای پڕناکاتەوە و لەسەر خاوەنەکەی ناکەوێ .

★ شایەتی دان : کەسێك کافریش بێت تەنها بە یەکجار وتنی بە دڵەوە و بە بوونی مەرجەکانی دەبێتە موسڵمان .

هەروەك پێغەمبەری خوا ﷺ ئەفەرموێت : أمــرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إلــه إلا الله وأن محمــدا عبــده ورسوله ..... فإذا فعلوا ذلك حرمت علينا دماؤهم وأموالهم إلا بحقها لهم ما للمسلمين وعليهم ما على المسلمين (سنن أبي داود : ٢٦٤١)

واتە : فەرمانم پێکراوە لەگەڵ خەڵکدا بجەنگم تاوەکو شایەتومان دێنن بە(لا إله إلا الله محمدا رسول الله) تاکو ئەفەرموێ .. ئەگەر کردیان ئەوا خوێن و ماڵیان لە من حەرام دەبێ مەگەر بە حەقی شایەتومان نەبێت ، ئەوە موسڵمانە و مافی بە سەرمانەوە هەیە و مافمان بە سەریەوە هەیە .

★ ڕۆژی مانگی ڕەمەزان ، لەکاتی نەخۆشی و (سوڕی مانگانە و زەیسانی) و سەفەر لەسەر خاوەنەکانی ئەکەوێ تا کاتی گەڕانەوە و چاك بونەوە هەروەك خوای پەروەردگار ئەفەرموێ : ﴿ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّــنْ أَيَّــامٍ أُخَــرَ ﴾ (البقرة : ١٨٤) واتە : هەریەکێك لە ئێوە نەخۆش بوو یان ڕێبوار و لە سەفەردا بوو ، بۆی ڕەوایە بە ڕۆژوو نەبیت ، بەڵام پاش ئەو نەخۆشی و ڕێبواریە پێویستە بە ژمارەی ئەو ڕۆژانە قەزای ڕۆژووەکەی بکاتەوە . تەنانەت پیر و پەککەوتە و نەخۆشی درێژخایەن و ئافرەتی شیردەر و سك پڕ بە فدیەدان قەرەبوی ڕۆژوو نەگرتنەکەیان ئەکەنەوە هەروەك پەروەردگار ئەفەرموێ : ﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَــامُ مِــسْكِينٍ ﴾ البقرة:١٨٤) واتە : ئەو کەسانەی کە توانای دانی فیدیەیان هەیە با فیدیە بدەن واتە : (ئەوانەی ناتوانن بەئاسانی بەڕۆژوو بن و زۆر بەسەختی بۆیان دەگیرێ وەك پیر و نەخۆشی سەر جێگە و درێژ خایەن و ئافرەتی شیر دەر و ژنی دووگیان ئەوە پێویستە لەجیاتی هەر ڕۆژەی لە ڕۆژوەکە خواردنی ژەمێك خۆراك بدەنە هەژارێ)

★ حەج کردنی ماڵی خوا لەگەڵ بونی توانای ئابوری و جەستەیی و هێمنی و ئاسایش لەسەر موسڵمانان فەرزە هەروەك خوای پەروەردگار ئەفەرموێ : ﴿ وَلِلّهِ عَلَى النَّــاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً ﴾ (آل عمران: ٩٧)

واتە : خوا حەجی کەعبەی بڕیار داوە لەسەر ئەوانەی لە تواناياندايە .

تەنانەت خوای پەروەردگار بە سۆز و میهرەبانی خۆی (عەمرە)ی ڕەمەزانی بۆ بەندەکانی وەك حەجێك داناوە موسڵمان لەگەڵ پێغەمبەری خوا ئەنجامی دابێت ، تەنانەت بۆ ئەوانەی هەر لە توانایان نیە تەنها نیەتی دڵ و حەز کردنی لە حەج و لەبەر هۆیەکی شەرعی نەتوانێ ئەنجامی بدات ، ئەوا خوا پاداشتی حەجێکی بۆ ئەنوسێ

* زەکات دان تەنها لەسەر ئەو کەسانەیە کە پارەی (٢٠) مسقاڵ (زێڕ)ئاڵتونیان هەبێ و ساڵێکی بەسەر تێپەڕی بێ

جگە لە نوێژ کە لاو و پیر و ساغ و نەخۆش هەژار و دەوڵەمەند وەك یەك دەبێ ئەنجامی بدەن ، لە شەڕ و ئاشتی و ئاسایش ، لە سەفەر و نەخۆشی هەر فەرزە و لەسەر خاوەنەکەی ناکەوێ و بەهیچ کردەوەیەکی تر قەرەبوو ناکرێتەوە و لەکاتی خۆی دوا ناخرێت .

تەنها ئافرەتێ دوچاری (سوڕی مانگانە یان زەیسانی) بوبێت نوێژی لەسەر نیە تا پاك ئەبێتەوە .

ئێستا زانیت نوێژ پەرستنێکی زۆر جیاوازە لە پەرستنەکانی تر ، دەسا بە خۆتا بچۆرەوە ئەگەر نوێژ ناکەی ئەوا تەوبە بکە و دەست بکە بە نوێژکردن وە ئەگەر نوێژ ئەکەیت هەوڵ بدە نوێژەکانت بە ڕێك و پێکی و

لەكاتی خۆی ئەنجام بدەی . چونكە مردن لە پڕێكا دێ و هەواڵی هاتنی نازانی تا ئەو كاتەی یەخەت دەگرێ ، ئەو كاتەش تەوبە و گەڕانەوە دادت نادات هەروەك خوای پەروەردگار ئەفەرموێ : : ﴿ حَتَّى إِذَا جَاء أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴾ (المؤمنون : ٩٩ — ١٠٠) . واتە : خوا نەناسان هەر درێژە بەكاری خراپە و بێ بڕوایی خۆیان ئەدەن تا كاتێ مردن یەخەی یەكە بە یەكەیان دەگرێ و ئەحواڵی ئاخیرەتی بۆ ئاشكرا ئەبێ ئەوكات ئەڵێ پەروەردگارم بمگێرەوە بۆ دونیا بەڵكو ئەوكارە چاكەی كاتی خۆی لەدەستم چوو ئێستە بیكەم ، نەخێر هەرگیز ئەو داخوازیە جێبەجێ نابێت ئەویش هەر ئەو قسەیە یەو ئەو بەناچاری دەیكات وەتا ڕۆژێ زیندو دەكرێنەوە بەربەستێكی زۆر گەورەیان لەپێشدایە و ناتوانن بگەڕێنەوە بۆ دونیا ، واتە : هەرگیز ناگەڕێنەوە و هەر لە سزایشدا ئەبن .

تەنانەت لە پاش مردنت كەس و كار و نزیكەكانت ئەتوانن لەجیاتی تۆ زەكاتیماڵەكەت دەربكەن ئەتوانن لەجیاتی تۆ ڕۆژووی نەزرت بۆ بگرن ، ئەتوانن حەجت بۆ بكەن ، جگە لە نوێژ كە لەپاش مردنت كەس ناتوانێ بۆتی ئەنجام بدا و بە هیچ شێوەیەكیش كەس ناتوانێ بۆتی قەرەبوو بكاتەوە . دەسا تێفكرە و بەخۆتا بچۆرەوە .

دەزانی ئەگەر مەجالی تیابوایە بۆ ماوەیەك نوێژ هەڵ بگیرێ ئەوا لەپێش تۆ ڕوخستی پیرو پەكەوتەكان ئەدرا نوێژ نەكەن ، ڕوخسەتی نەخۆش و هەژارەكان ئەدرا ، ئەوانەی لە پێناو خوا

ئەجەنگان لە پێش تر بوون نوێژ نەكەن چونكە لە ترسا ئەژیان ، كەچی لەو ساتە وەختی ترس و شەڕە كە دوژمن چاوەڕوانی دەرفەتێكە هێرش بكاتە سەریان خوای گەورە پێیانی فەرموو : ﴿ وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلاَةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ (النساء : ١٠٢) واتە ئەگەر لەگەڵیان بوویت لەكاتی ترس دا ئەوا نوێژەكەتان بەجەماعەت بكەن .

خوای گەورە فەرمانی بەو موسڵمانانە كرد كە لەگەڵ پێغەمبەرن (ﷺ) لە كاتی ترس دا و لە جەنگدا بەجەماعەت نوێژی لەگەڵ بكەن ، كەچی زۆرێكمان ئامادە نیە لە هێمنی و ئاسایش تەنانەت بە تەنهایش بیكات نەك بە جەماعەت . جا ئەگەر نوێژ واجب نەبوایە لەسەریان ئەوا چاوپۆشی لە هاوەڵان دەكرا لەكاتی جەنگ و ترس نوێژ نەكەن . جگە لەوانیش پێغەمبەران لەپێش تربوون نوێژ نەكەن چونكە دڵ و دەرونیان پاك بوو ، لە لایەن خوای پەروەردگارەوە پارێزراوبوون لە تاوان ، خوای پەروەردگار لە تاوانی ڕابردوو و داهاتوویان خۆش بوبو ، وە مژدەی بەهەشتی پێیان داوبو ، لەگەڵ ئەوەشدا لەترسا بەردەوام نوێژیان ئەكرد و لە ئاشتی و ئاسایشدا زیاتر ، ئایە ژیانی پێغەمبەران بەس نیە بۆ ئەوەی هەموومان نوێژ بكەین ؟

دوای ئەم هەموو بەڵگەیە هەر ئەتەوێ بەدوای پاساو بگەڕێیت بۆ نوێژ نەكردن ؟ ئەگەر وای ئەوا كوردەواری وتەنی : ونت كردوە و بەدوایدا دەگەڕێیت . بەڵام كێشەكە لەوەدایە هەرگیز نایدۆزیتەوە . لە قیامەتیش لەسەر نوێژ نەكردن چیت بەسەر هات ئۆباڵت بەئەستۆی خۆت

وَآخِرُ دَعْوَانا أَنِ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ماڵپەڕی بەهەشت www.ba8.org

هیچ پاساوێك نیه بۆ نوێژ نەكردن

ئامادەكردنی

هاوار عبدالله

پێداچونەوەی

ماموٚستا عدنان بارام

www.ba8.org